

KIPU JA KIVULIAAT SILMÄOIREET KAIHILEIKKAUKSEN JÄLKEEN

Susanna Porela-Tiihonen, K Kaarniranta, M Kokki, S Purhonen, H Kokki

KYS, Anestesiologian ja leikkaustoiminta palveluyksikkö, Aistinelinsairauksien palveluyksikkö; Itä-Suomen yliopisto, Anestesiologian ja tehohoidon klinikka, Silmätautien klinikka, Kuopio.

Tutkimuksen tarkoitus

Kaihileikkaus on yleisin kirurginen toimenpide (1), ja väestön ikääntymisestä leikkausten määrän arvioidaan lisääntyvän merkittävästi (2). Kaihileikkauksen jälkeistä toipumista ja siihen liittyviä silmäoireita on tutkittu vähän. Julkaisuissa kaihileikkauksen jälkeisen silmäkipun esiintyvyys vaihtelee merkittävästi (3). Tämä prospektiivinen seurantatutkimus selvittää kaihileikkauksen jälkeisen kivun ja kivuliaiden silmäoireiden esiintymistä, voimakkuutta ja kestoa.

Aineisto

Tutkimukseen osallistui 196 potilasta, joille tehtiin KYS:ssä ensimmäisen silmän kaihileikkaus vuosina 2009-2011.

Menetelmät

Tutkimus on kyselytutkimus. Potilaat täyttivät tutkimuskaavakkeet ennen leikkausta, ennen kotiutumista, ensimmäisenä leikkauksen jälkeisenä

päivänä, viikko, kuusi viikkoa ja vuosi leikkauksen jälkeen. Kivun ja oireiden voimakkuus arvioitiin numeerisella asteikolla 0-10. Tilastolliset ajot tehtiin SPSS 19.0-ohjelmistolla. Tilastollisesti merkittävänä p:n raja-arvona pidettiin $P \leq 0,05$.

Tulokset

Ennen leikkausta kahdeksan potilasta (4 %) ilmoitti silmässä kipua. Leikkauksen jälkeen ja/tai kotiutuessa kipua ilmoitti 67 (34 %) potilasta. Vaikka kipu oli kohtalaisen kovaa tai kovaa 18 potilaalla, kipulääkettä heistä sai vain viisi. Ensimmäisenä leikkauksen jälkeisenä vuorokautena silmäkipua ilmoitti 10 % potilaista, ja kivuliaiden potilaiden osuus laski viikkojen kuluessa. Kotiutumisen jälkeen uusia silmäoireita ilmeni 45 % potilaista. Eniten uutena oireena ilmeni vierasesineen tunnetta (22 %), valonarkuutta (16 %), kirvelyä (8 %) ja kutinaa (8 %). Oireet olivat kohtalaisen kovia tai kovia 18 %:lla potilaista.

Johtopäätökset

Yksi kymmenestä potilaasta kokee merkittävää silmäkipua ensimmäisinä tunteina kaihileikkauksen jälkeen, ja joka viides kokee muita merkittäviä silmän ärsytysoireita. Leikkauksen jälkeinen kipu tulee tunnistaa ja tarjota potilaille hoito-ohjeet kivun varalle osana kaihileikkauksen jälkeistä hoitoa. Kivuliaat silmän ärsytysoireet ovat yleisiä leikkauksen jälkeen, ja osa potilaista hyötyisi mahdollisesti kuivasilmäisyden hoitoon käytettävistä paikallishoidoista. ■

Viitteet

- Toimenpiteelliset hoitojaksot 2010. THL 2011.
- Bull World Health Organ. 2001; 79(3): 249-56.
- J Cataract Refract Surg. 2013 May; 39(5): 789-98.

Muuttuja	Ensimmäisinä tunteina n = 196	Kotiutuessa n = 194	24 h leikkauksen jälkeen n = 179	Viikko leikkauksen jälkeen n = 174	6 viikkoa leikkauksen jälkeen n = 170	Vuosi leikkauksen jälkeen n = 164
Ilmoitti silmäkipua	67 (34 %)	53 (27 %)	18 (10 %)	15 (9 %)	12 (7 %)	9 (5 %)
Kipu $\geq 4/10$	18 (9 %)	9 (5 %)	13 (7 %)	8 (5 %)	6 (4 %)	4 (2 %)
Potilaat jotka ilmoittivat silmäkipua						
Silmäkipun voimakkuus tällä hetkellä	2,8 (1,9) 2 [1-7]	2,1 (1,4) 2 [1-6]	3,9 (1,5) 4 [2-6]	3,1 (1,7) 4 [1-6]	3,5 (1,8) 4 [1-6]	3,7 (1,9) 3 [1-8]
Kovin silmäkipu 24 h aikana			4,9 (1,5) 5 [2-7]	4,1 (2,6) 4 [1-10]	4,3 (2,1) 4 [2-8]	4,2 (1,9) 4 [2-8]

Taulukko. Kipua ilmoittaneiden potilaiden lukumäärä (%) ja ilmoitetun kivun kovuus numeerisella asteikolla 0-10. Keskiarvo (keskihajonta), keskiluku [pienin-suurin].